

О.В. СИРОМ'ЯТНИКОВА

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

В статті визначено, що сучасний етап розвитку будівельної галузі в Україні характеризується збитковістю суб'єктів господарювання та їх високою питомою вагою. Найбільшу питому вагу в загальній кількості підприємств будівельної галузі займають малі підприємства, тому питання отримання позитивного фінансового результату – прибутку, питання ведення бухгалтерського обліку на малих підприємствах, особливо обліку фінансових результатів є вкрай актуальними.

Систематизовані основні нормативно-правові документи, що регулюють базові засади обліку фінансових результатів підприємств будівельної галузі. Обґрунтовано, що нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку формування фінансових результатів малого підприємства має проблеми, особливо для тих суб'єктів, що використовують спрощену форму ведення бухгалтерського обліку. Визначено найбільш характерні проблеми аналітичного забезпечення обліку доходів, витрат та фінансових результатів для малих підприємств будівельної галузі, які виникають при використанні спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку та відмінності при застосуванні міжнародних стандартів фінансової звітності.

В результаті аналізу нормативно-правової бази встановлено, що процес впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності для малих підприємств в Україні є неминучим процесом, але супроводжується значними труднощами. Це потребує розробки методичних рекомендацій щодо застосування міжнародних стандартів для малих підприємств; проведення змін національних стандартів бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних для забезпечення єдності концептуальної основи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Доведено, що ці зміни є вкрай необхідними, зважаючи на значну питому вагу малих підприємств в загальній кількості будівельних підприємств України.

Ключові слова: будівельна галузь; мале підприємство; міжнародні стандарти фінансової звітності; спрощена фінансова звітність; фінансовий результат

О.В. СЫРОМЯТНИКОВА

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УЧЕТА ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ МАЛОГО ПРЕДПРИЯТИЯ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ

В статье определено, что современный этап развития строительной отрасли в Украине характеризуется убыточностью субъектов хозяйствования и их высоким удельным весом. Наибольший удельный вес в общем количестве предприятий строительной отрасли занимают малые предприятия, поэтому вопрос получения положительного финансового результата - прибыли, вопросы ведения бухгалтерского учета на малых предприятиях, особенно учета финансовых результатов являются крайне актуальными.

Систематизированы основные нормативно-правовые документы, регулирующие базовые основы учета финансовых результатов предприятий строительной отрасли. Обосновано, что нормативно-правовое регулирование бухгалтерского учета формирования финансовых результатов малого предприятия в Украине является неизбежным процессом, но сопровождается значительными трудностями. Это требует разработки методических рекомендаций по применению международных стандартов для малых предприятий; проведения изменений национальных стандартов бухгалтерского учета в соответствии с международными для обеспечения единства концептуальной основы ведения бухгалтерского учета и составления финансовой отчетности. Доказано, что эти изменения являются крайне необходимыми, учитывая значительный удельный вес малых предприятий в общем количестве строительных предприятий Украины.

В результате анализа нормативно-правовой базы установлено, что процесс внедрения международных стандартов финансовой отчетности для малых предприятий в Украине является неизбежным процессом, но сопровождается значительными трудностями. Это требует разработки методических рекомендаций по применению международных стандартов для малых предприятий; проведения изменений национальных стандартов бухгалтерского учета в соответствии с международными для обеспечения единства концептуальной основы ведения бухгалтерского учета и составления финансовой отчетности. Доказано, что эти изменения являются крайне необходимыми, учитывая значительный удельный вес малых предприятий в общем количестве строительных предприятий Украины.

Ключевые слова: строительная отрасль; малое предприятие; международные стандарты финансовой отчетности; упрощенная финансовая отчетность; финансовый результат

O. V. SYROMIATNYKOVA

CONCEPTUAL BASES OF ACCOUNTING FINANCIAL RESULTS OF A SMALL ENTERPRISE IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY

The article identifies that the current stage of development of the construction industry in Ukraine is characterized by unprofitability of business entities and their high specific gravity. Small enterprises take the largest share in the total number of enterprises in the construction industry, so the question of obtaining a positive financial result – profit; issues of accounting in small enterprises, features of accounting of financial results are highly relevant.

The main legal documents regulating the basic principles of accounting of financial results enterprises of the construction industry, were systematized. It was proved that the legal regulation of accounting forming financial results, a small business has problems, especially for those entities that use the simplified form of accounting. The most typical problems and analytical support for the accounting of income, expenses and financial for small businesses in the construction industry, which arise when using simplified chart of accounts of accounting and the differences in the application of international financial reporting standards have been identified.

The analysis of the regulatory framework established that the process of implementation of international financial reporting standards for small enterprises in Ukraine is an inevitable process, but is accompanied by considerable difficulties. This requires development of methodical recommendations on application of international standards for small businesses; the changes of the national accounting standards in accordance with international to ensure the unity of the conceptual framework of accounting and financial reporting. It is proved that these changes are essential, despite the significant share of small enterprises in total number of enterprises of Ukraine.

Keywords: construction industry; small enterprise; international financial reporting standards; simplified financial reporting; financial result

Вступ Важливість розвитку будівельної галузі полягає в тому, що будівництво взаємопов'язане практично з усіма галузями національного господарства, оскільки є, як виробником і постачальником основних засобів для всіх галузей, так і споживачем продукції багатьох з них. Стрімкий розвиток будівельної галузі позитивно впливає на стан інших галузей та економіки країни в цілому, що сприяє вирішенню завдань економічного і соціального значення [1].

Для забезпечення стійкого функціонування та розвитку суб'єктів господарювання будівельної галузі необхідним є отримання позитивного фінансового результату – прибутку, управління яким потребує належного обліково-аналітичного забезпечення.

Зважаючи на те, що на сучасний момент малі підприємства в будівельній галузі у загальній масі суб'єктів господарювання галузі займають провідне місце (рис.1), а їх питома вага постійно збільшується, питання ведення бухгалтерського обліку на малих підприємствах, особливо обліку фінансових результатів є вкрай актуальними.

Аналіз стану питання Будівництво представляє собою складний бізнес-процес, що забезпечує взаємодію забудовника, підрядників, інвестора, регулюючих органів, фізичних осіб у часі із залученням капіталу та реалізує комплекс дій, спрямованих на завершення будівництва та успішне введення об'єкта в експлуатацію [1].

Визначення терміна «будівництво» та його складових наведена у Міжнародній Конвенції, відповідно до якої «будівництво» включає в себе:

1) будівельні роботи, серед них земляні роботи й спорудження, конструктивні зміни, реставраційні роботи, капітальний і поточний ремонт та знесення усіх видів будинків чи будівель;

2) цивільне будівництво, куди входять земляні роботи й спорудження, конструктивні зміни, капітальний і поточний ремонт та знесення;

3) монтаж та демонтаж будівель і конструкцій з елементів заводського виробництва, а також виробництво збірних елементів на будівельному майданчику [3].

Для будівельного підприємства фінансовий результат визначається як сума доходів підприємства, отриманих під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників, від здачі замовнику робіт і послуг,

передбачених договором, а також від інших видів діяльності, зменшена на суму витрат по цих операціях. При цьому враховуються договірні ціни між будівельним підприємством і замовниками, які включають, кошторисну вартість будівельно-монтажних робіт, а також компенсації за подорожчання складових за період будівництва [4].

Аналіз основних досягнень і літератури. Дослідженню теоретико-практичних засад ведення обліку фінансових результатів в будівельній галузі присвячено наукові праці багатьох вітчизняних вчених-економістів. Серед них слід виділити наукові дослідження Задорожного З.В. [5], Пославської Л. І. [6], Павелко О.В. [7]. Разом з тим, результати наукових досліджень, отримані вказаними дослідниками, в основному висвітлюють загальні питання. У певній мірі поза увагою вчених залишилися питання обліку фінансових результатів малих підприємств будівельної галузі та потребують більш детального вивчення.

Вивченням практичної цінності використання МСФЗ у діяльності малих підприємств, особливостей ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності на малих підприємствах займалась низка науковців, зокрема Вакульчик О.М. [8], Белова І., Семенишена Н., Мельничук О. [9], проте розгляд особливостей для малих підприємств будівельної галузі залишаються не достатньо дослідженими.

Мета дослідження. Метою даного дослідження є визначення концептуальних засад бухгалтерського обліку фінансових результатів в будівельній галузі, систематизація нормативно-правових документів, що регулюють базові засади обліку та їх адаптація до міжнародних стандартів, яка враховує потреби малого бізнесу.

Результати дослідження. Для визначення ролі будівельної галузі в національній економіці, проведемо аналіз її стану. Аналіз обсягу реалізованих робіт будівельних підприємств та індексу будівельної продукції в 2014-2018 рр. , представлений на рис. 2, показав позитивні тенденції у розвитку будівельної галузі за останні роки, які характеризуються стабільним зростанням показників. Так, індекс будівельної продукції зріс з 78 % в 2014 р., коли він був найгіршим до 121 % в 2017 р. В 2018 р. показник зменшився до 104 %.

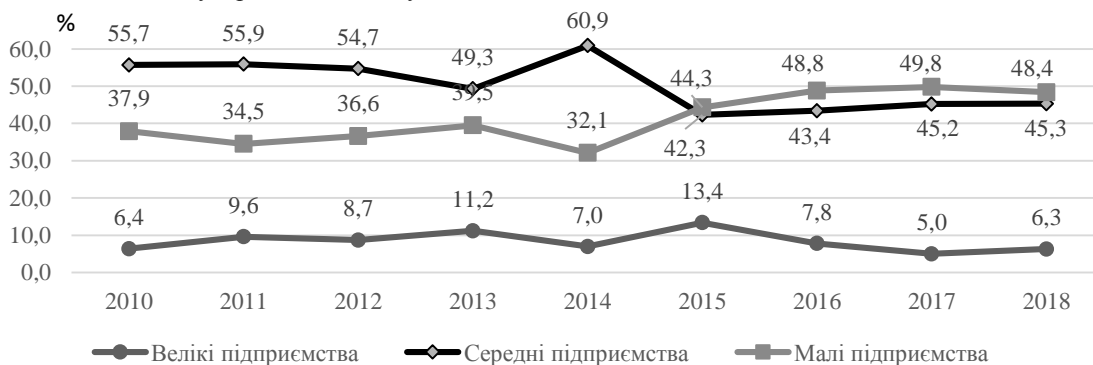

Рисунок 1 – Розподіл суб'єктів господарювання будівельної галузі за розміром

Джерело: побудовано автором за матеріалами [2]

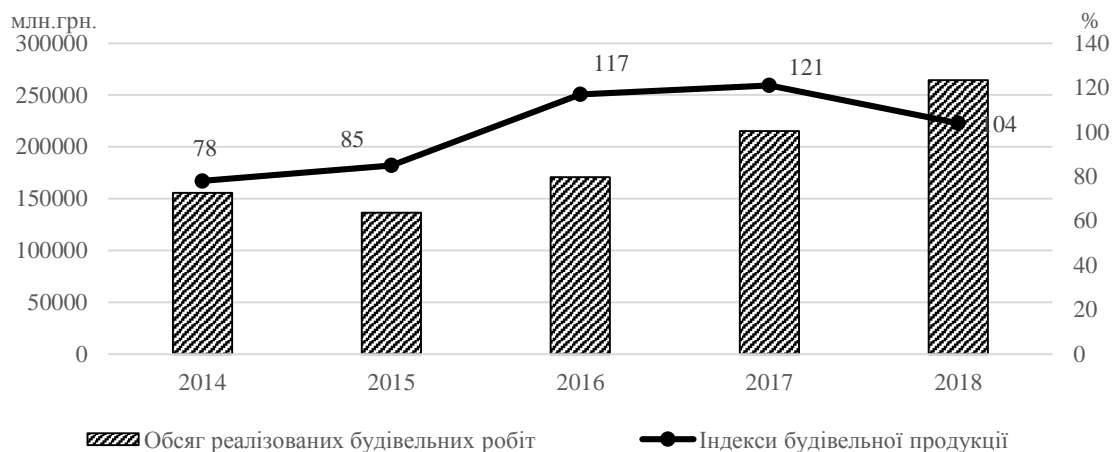

Рисунок 2 – Аналіз обсягу реалізованих будівельних робіт та індексу будівельної продукції за 2014-2018 рр.
Джерело: побудовано автором за матеріалами [2]

Індекс будівельної продукції розрахований в цілому по виду діяльності «будівництво» (секція «F» за КВЕД), як сума середньозважених індексів будівництва будівель і споруд, розрахованих як відношення кількості відпрацьованих людино-годин у звітному місяці до середньомісячного значення кількості відпрацьованих людино-годин у базисному році. За вагу обрано частку складових будівельної продукції по кожному виду будівельної продукції. Індекс коригується на коефіцієнт продуктивності праці і на календарну поправку [10]. Індекс будівельної продукції фактично характеризує внесок будівельних підприємств у створення валового внутрішнього продукту, а його відхилення від 100 % в бік зростання чи падіння демонструє динаміку розвитку галузі порівняно з попереднім роком [11].

Незважаючи на зростання обсягів будівництва в Україні у 2018 році вони є набагато нижчими, чим показники європейських країн, так у Чехії аналогічний показник в 2018 р. склав 20 млрд євро, у Польщі – 50 млрд євро (майже у 12 разів більше за Україну), у Туреччині – 113 млрд євро, у Німеччині - 351 млрд євро [12]. Щоб оцінити важливість стану будівельної галузі в національній економіці проаналізуємо внесок будівельної галузі в структуру валового внутрішнього продукту (рис. 3). Як бачимо на рис. 3, частка будівництва у структурі ВВП в 2019 р. становить 2,5%, цей показник має нестійку динаміку та дуже низьке

значення. В Німеччині частка будівництва у ВВП країни становить 5,3%, Казахстані – 5,8 %, Литві та Латвії – 7,1 %, Польщі – 7,9%, Словаччині – 8,7% [12].

На рис. 4 проведений аналіз фінансових результатів підприємств будівельної галузі за 2014-2018 рр. Позитивний результат діяльності будівельних підприємств спостерігається лише в 2018 році. Таким чином, сучасний етап розвитку будівельної галузі характеризується збитковістю підприємств та їх високою питомою вагою.

За результатами проведеного дослідження стану будівельної галузі можемо зробити висновок, що на сьогодні будівельна галузь знаходиться у кризовому стані. Єдиним напрямом, завдяки якому розвивається будівельна галузь на сьогодні, є будівництво житла, але і цей напрямок би розвивався краще за умови розвитку іпотечного кредитування за доступними ставками.

На сьогодні в Україні для регулювання бухгалтерського обліку фінансових результатів малих підприємств застосовуються як МСФЗ, так і національні П(С)БО. Перелік суб'єктів господарювання, які зобов'язані застосовувати МСФЗ, визначений ч. 2 ст. 121 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [13]. Всі інші самостійно визначають доцільність використання МСФЗ для підготовки фінансової звітності.

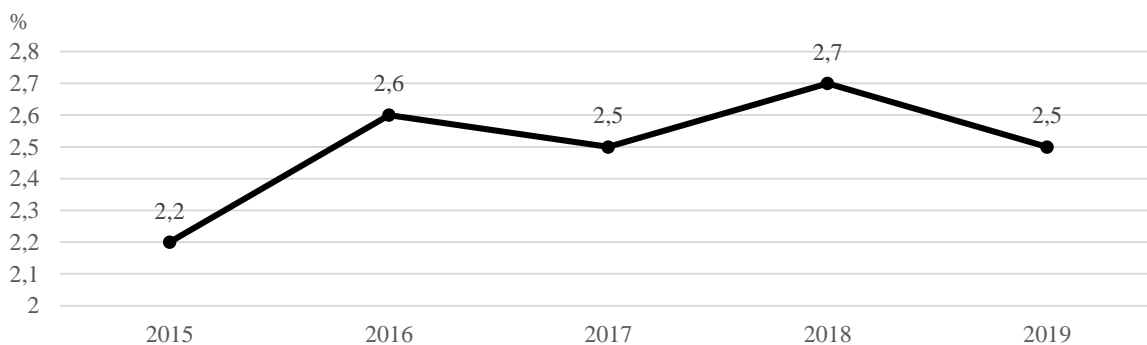

Рисунок 3 – Частка будівництва в структурі ВВП
Джерело: побудовано автором за матеріалами [2]

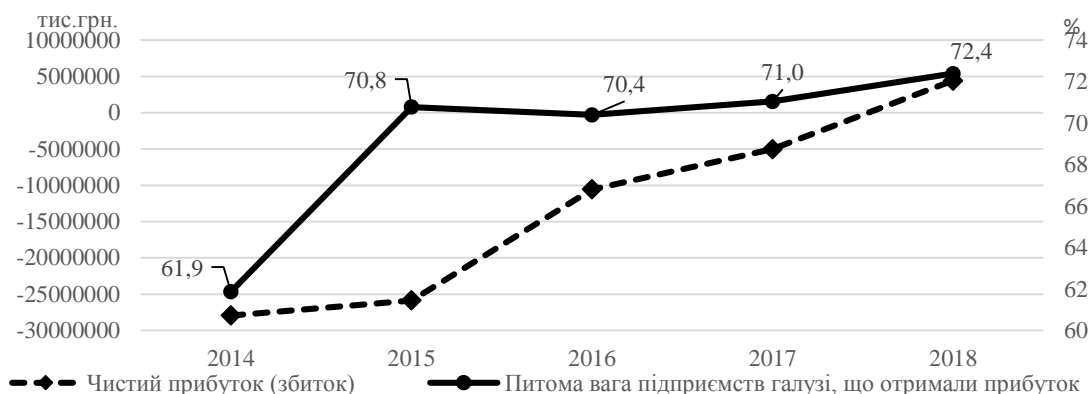

Рисунок 4 – Аналіз фінансових результатів підприємств будівельної галузі за 2014-2018 рр.
Джерело: побудовано автором за матеріалами [2]

Задля вдосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності з урахуванням вимог міжнародних стандартів урядом України 24 жовтня 2007 року було схвалено Стратегію застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності [14].

Завданнями цієї Стратегії є: спрощення порядку складання фінансової звітності малими і середніми підприємствами (МСП); вдосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів щодо бухгалтерського обліку та фінансової звітності; вдосконалення методології бухгалтерського обліку для МСП шляхом максимального спрощення процедури ведення бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності для окремої категорії МСП, зокрема щодо надання права таким суб'єктам використовувати форму обліку, яка не передбачає застосування подвійного запису; адаптація національної нормативно-правової бази щодо бухгалтерського обліку для МСП до міжнародних стандартів шляхом затвердження НП(С)БО зі спрощеним порядком ведення обліку активів, зобов'язань, власного капіталу та розрахунку фінансових результатів [8]

9 липня 2009 р., Радою з МСФЗ був прийнятий Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих підприємств, що діє в Україні [15].

Суб'єктами малого підприємництва є: «фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи – підприємці, та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України» [16]. Розбіжності між національними та міжнародними стандартами стосуються кількісного критерія оцінювання підприємств та віднесення їх до малих підприємств. В Україні МСФЗ для малих підприємств мають право застосовувати малі підприємства, критерії визнання яких наведені в табл. 1.

Таблиця 1 – Еволюція критеріїв ідентифікації малих підприємств

Роки	Критерій	Кількісне вираження	Законодавчий акт, яким внесені зміни
1998-2000	1) середньооблікова чисельність працюючих; 2) обсяг виручки від реалізації за рік	1) до 50 осіб; 2) до 1 млн. грн.	Указ Президента України від 12.05.1998 р. «Про державну підтримку малого підприємництва»
2000-2003	1) середньооблікова чисельність працюючих; 2) обсяг валового доходу від реалізації	1) до 50 осіб; 2) до 500 тис. євро.	Закон України від 19.10.2000 р. «Про державну підтримку малого підприємництва»
2003-2008	1) середньооблікова чисельність працюючих; 2) обсяг валового доходу від реалізації	1) до 50 осіб; 2) до 500 тис. євро.	Господарський кодекс України від 16.01.2003 р.
2008-2012	1) середньооблікова чисельність працюючих за звітний рік; 2) обсяг валового доходу від реалізації продукції за цей період;	1) до 50 осіб; 2) до 70 млн. грн.	Закон України від 18.09.2008 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності»
2012-2017	1) середня кількість працівників; 2) річний дохід від будь-якої діяльності;	1) до 50 осіб; 2) до 10 млн. євро.	Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р.
2018-дотепер	1) середня кількість працівників; 2) річний дохід від будь-якої діяльності; 3) балансова вартість активів.	1) до 50-ти осіб; 2) до 8 мільйонів євро; 3) до 4 мільйонів євро.	Закон України від 05.10.2017 р. №2164-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [18]

Джерело: складено автором з використанням [17]

У МСФЗ для МСП кількісних критеріїв не наведено, проте зазначено, що малими є суб'єкти господарювання, які: оприлюднюють фінансові звіти загального призначення для зовнішніх користувачів; не є підзвітними громадськості [19].

МСФЗ для МСП затверджують фінансову звітність у складі: звіту про фінансовий стан; звіту про сукупний дохід або окремого звіту про прибутки та збитки та окремого звіту про сукупний дохід; звіту про зміни у власному капіталі; звіту про рух грошових коштів; приміток.

Особливістю використання МСФЗ є те, що в ньому не передбачено скороченої форми складання фінансової звітності, як під час застосування НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [20]. На відміну від національної звітності, форми якої затверджені на законодавчому рівні, МСФЗ не містить готових форм звітів, тобто підприємство має самостійно розробити форми звітності, які будуть відповідати вимогам МСФЗ для малих підприємств.

Для розкриття інформації про доходи, видатки й фінансові результати суб'єктів малого підприємництва прийнятий «Звіт про фінансові результати» (форма № 2-м), структура й порядок заповнення якого піддалися значній трансформації. У той же час, у результаті неповних і непослідовних змін у нормативних документах, виник ряд протиріч у процесі організації обліку доходів, видатків і фінансових результатів суб'єктів малого підприємництва, що може привести до формування необ'єктивної інформації про результати їх діяльності.

Зміни до нормативної бази, що регламентують облік та складання звітності суб'єктами малого підприємництва [21] призвели до змін Наказу МФУ від 25.02.2000 р. №39 «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», тепер він має назву НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [20]. Його норми мають застосовувати мікропідприємства, малі підприємства, непідприємницькі товариства, представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності та підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності)/

Підприємства, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, відповідно до податкового законодавства, з метою складання фінансової звітності визнають доходи і витрати за НП(С)БО.

Особливості формування показників доходів суб'єктів малого підприємництва визначаються НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [20]. Звіт містить наступні показники доходів: чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні доходи, інші доходи, разом доходи.

Розглядаючи структуру доходів «Звіту про фінансові результати» (форма № 2-м), можна зробити висновок, що вона має значні розбіжності зі структурою доходів «Звіту про сукупний дохід»

(форма № 2). Такий підхід наближений до МСБО 1 «Подання фінансових звітів» [22].

Порядок відбиття доходів операційної діяльності малих підприємств не містить значних відмінностей від загальноприйнятого. Такі доходи представлені статтями «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)», що фактично відображає суму доходу від основної діяльності й «Інші операційні доходи». Доходи ж фінансової й інвестиційної діяльності докладно у формі фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва не розкриваються, а відображаються загальною сумою по статті «Інші доходи». Таким чином, можна зробити висновок, що «Звіт про фінансові результати» (форма № 2-м) має достатню інформативність про суми доходів, отриманих суб'єктом господарювання від операційної діяльності. У зв'язку із цим, враховуючи вимоги п. 25 П(С)БО 15 «Дохід» [23], у примітках до фінансової звітності необхідно проводити розкриття інформації про доходи по класифікаційних групах.

Витрати у фінансовому звіті суб'єкта малого підприємництва представлені наступними показниками: собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні витрати, інші витрати.

Податок на прибуток представлено окремою статтею, яка зменшує фінансовий результат до оподаткування. До складу інших операційних витрат включені адміністративні витрати та витрати на збут, що унеможливує визначення за даною формою результату від основної діяльності. До складу інших витрат відносяться витрати фінансової, інвестиційної діяльності. Тобто «Звіт про фінансові результати» (форма № 2-м) має найвищу інформативність про суми витрат, отриманих суб'єктом господарювання від операційної діяльності. Необхідно проводити розкриття більш докладної інформації про витрати у примітках до фінансової звітності згідно з п. 31 П(С)БО 16 «Витрати» [24].

Також згідно наказу [21] внесені зміни до Наказу «Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку» [25]. Відтепер спрощений План рахунків можуть застосовувати юридичні особи, які відповідно до Закону [25] визнані мікропідприємствами, малими підприємствами, непідприємницькі товариства, підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, а також представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності (далі - підприємства). Підприємства застосовують спрощений План рахунків у разі складання ними фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

Згідно затверджених змін до Інструкції [26], рахунки класу 9 «Витрати діяльності» будуть вести тепер усі підприємства з відкриттям за власним рішенням рахунків класу 8 «Витрати за елементами».

Також внесені зміни до П(С)БО 31 «Фінансові витрати» [27], якими уточнено, що фінансові витрати визнаються, юридичними особами, які відповідно до Закону [25] визнані мікропідприємствами, малими підприємствами, непідприємницькими товариствами,

підприємствами, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності – витратами того звітного періоду, за який вони були нараховані (визнані зобов'язаннями).

Висновки. В результаті проведеного дослідження встановлено, що процес впровадження МСФЗ для малих підприємств в Україні супроводжується значними труднощами, але він є неминучим процесом. Для реалізації необхідних змін, потрібно розробляти методичні рекомендації щодо застосування МСФЗ для малих підприємств; проводити зміни НП(С)БО відповідно до МСБО для забезпечення єдності концептуальної основи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності за МСФЗ. Ці зміни є вкрай необхідними, зважаючи на значну питому вагу малих підприємств в загальній кількості підприємств України.

Список літератури

1. Адамська І. Сучасний стан й тенденції розвитку будівельної галузі України. *Галицький економічний вісник*. 2019. Том 60. № 5. С. 7–15.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення: 24.04.2020).
3. Конвенція про безпеку та гігієну праці у будівництві № 167. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_021 (дата звернення: 29.04.2020).
4. Линник О. І., Сиром'ятникова О. В., Кудінова О. О. Особливості формування фінансових результатів будівельних підприємств. *Труди XIV міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Optimum-2018»*. Харків, НТУ «ХПІ», 2018. С. 65-67.
5. Задорожний З. В. Внутрішньогосподарський облік у будівництві: монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2006. 336 с.
6. Пославська Л. І. *Облік доходів і витрат за центрами відповідальності у будівництві : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09*. Тернопіль, 2015. 248 с.
7. Павелко О. В. Концептуальні засади побудови обліку фінансових результатів будівельних підприємств. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*, 2018, № 1 (81). С. 98-108.
8. Вакульчик О. М., Сабарська Є. В. Використання міжнародних стандартів фінансової звітності суб'єктами малого бізнесу в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 18. С. 279-287.
9. Белова І., Семенишена Н., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. Випуск 1-2. С. 26-48.
10. Методичні пояснення Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 02.04.2020).
11. Про затвердження Національного стандарту № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» : постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2006 р. № 1655. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006> (дата звернення: 02.04.2020).
12. . Обсяги будівництва та виробництва будівельних матеріалів в Україні: реальна ситуація. *Строительный портал №1*. URL: <http://budport.com.ua/news/15423-obsyagi-budivnictva-ta-virobnictva-budivelnih-materialiv-v-ukrajni-realna-situaciya> (дата звернення: 12.04.2020).
13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 28.04.2020).
14. Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 року № 911-р URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80> (дата звернення: 01.05.2020).

15. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств від 1 січня 2013 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_063 (дата звернення: 01.05.2020).
16. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 29.04.2020).
17. Бощора Л. О. *Фінансовий механізм розвитку малого підприємництва в Україні : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.08*. Львів, 2015. 20 с.
18. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» : Закон України від 05.10.2017 р. №2164-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19> (дата звернення: 05.05.2020).
19. Долбнева Д. Фінансова звітність за МСФЗ: переваги та недоліки для вітчизняних малих та середніх підприємств. *Бухгалтерський облік, аналіз і аудит*. 2014. № 2 (54). С. 219–227.
20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення: 05.05.2020).
21. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку : наказ Міністерства фінансів України від 31.05.2019 № 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0685-19> (дата звернення: 05.05.2020).
22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» від 01.01.2012 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_013. (дата звернення: 06.05.2020).
23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 Дохід : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 28.04.2020).
24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 29.04.2020).
25. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку : наказ Міністерства фінансів України від 19.04.01 р. № 186. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01/> (дата звернення: 29.04.2020).
26. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 05.05.2020).
27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06> (дата звернення: 05.05.2020).

References (transliterated)

1. Adams'ka I. Suchasny stan y tendentsiyi rozvytku budivel'noyi haluzi Ukrayiny [Current state and trends of Ukrainian civil engineering industry development]. *Halys'kyu ekonomichnyy visnyk* [Galician economic bulletin]. Ternopil, 2019. vol. 60. no. 5. pp. 7–15.
2. Ofitsiynyy sayt Derzhavnoyi sluzhby statystyky Ukrayiny [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (accessed 24.04.2020).
3. Konventsiya pro bezpeku ta hihiyenu pratsi u budivnytstvi [Construction Safety and Health Convention] no.167. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_021 (accessed : 29.04.2020).
4. Lynnyk O. I., Syrom'yatnykova O. V., Kudynova O. O. Osoblyvosti formuvannya finansovykh rezul'tativ budivel'nykh pidpryyemstv. [Features of formation of financial results of construction enterprises] *Trudy XIV mizhnarod. naukovykh praktychn. konf. «Doslidzhennya ta optymizatsiya ekonomichnykh protsesiv «Optimum-2018»*. [Proc. of the XIV Inter. Scient. and Pract. Conf. "Research and Optimization of Economic Processes "Optimum-2018"] . Kharkiv, NTU «KhPI», 2018. pp.65-67.
5. Zadorozhnyy Z. V. *Vnutrishn'ohospodars'kyi oblik u budivnytstvi* [Internal accounting in construction]: monohrafiya. Ternopil', Ekonomichna dumka, 2006. 336 p.

6. Poslavska L. I. *Oblik dokhodiv i vytrat za tsentramy vidpovidalnosti u budivnytstvi : dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.09*. [Accounting for income and expenses by centers of responsibility in construction. Candidate econ. sci. diss. (Ph. D.)]. Ternopil' : TNEU, 2015. 248 s.
7. Pavelko O. V. Kontseptualni zasady pobudovy obliku finansovykh rezultativ budivel'nykh pidpryyemstv [Conceptual bases of financial results accounting of construction enterprises]. *Visnyk Natsional'noho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannya* [Bulletin of the National University of Water Management and Environmental Engineering]. Rivne, 2018. no. 1 (81), pp. 98-108.
8. Vakul'chuk O. M., Sabars'ka Ye. V. Vykorystannya mizhnarodnykh standartiv finansovoyi zvitnosti sub'yektamy maloho biznesu v Ukraini [Using of International standards of financial reporting by small business subjects in Ukraine]. *Chhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya* [Eastern Europe: Economy, Business and Management]. Dnipro, 2019. no. 18. pp.279-287.
9. Belova I., Semenysheva N., Mel'nichuk O. Henezys stanovlennya oblikovoyi systemy malykh pidpryyemstv v Ukraini [Genesis of the accounting system of small enterprises in Ukraine]. *Instytut bukhhalters'koho obliku, kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsiyi* [The institute of accounting, control and analysis in the globalization circumstances]. Ternopil', 2019. no 1-2. pp.26-48.
10. *Metodychni poyasnennya Derzhavnoyi sluzhby statystyky Ukrainy* [Methodical explanations of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed : 02.04.2020).
11. Kabinet Ministriv Ukrainy. *Pro zatverdzhennya Natsional'noho standartu no. 3 «Otsinka tsilivnykh maynovykh kompleksiv»*. *Postanova vid 29.11.2006 r. no. 1655* [On approval of the National Standard no. 3 "Assessment of integral property complexes". Decree of November 29, 2006 no. 1655]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006> (accessed: 02.04.2020).
12. Obsyagy budivnytstva ta vyrobnytstva budivel'nykh materialiv v Ukraini: real'na sytuatsiya [Volumes of construction and production of building materials in Ukraine: the real situation]. *Stroytel'niy portal no.1*. Available at : <http://budport.com.ua/news/15423-obsyagi-budivnictva-ta-virobnictva-budivelnih-materialiv-v-ukrajini-realna-situatsiya> (accessed: 12.04.2020).
13. Verhovna Rada Ukrainy. *Pro bukhhalters'kyi oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini/ Zakon vid 16.07.1999 r. no. 996-XIV* [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine. Decree of July 16, 1999 no. 996-XIV]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (accessed: 28.04.2020).
14. Kabinet Ministriv Ukrainy. *Pro skhvalennya Stratehiyi zastosuvannya mizhnarodnykh standartiv finansovoyi zvitnosti v Ukraini. Rozporядzhennya vid 24.10. 2007 r. no. 911-r* [On approval of the Strategy for the application of international financial reporting standards in Ukraine. Decree of October 24, 2007 no. 911-r]. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80> (accessed : 01.05.2020).
15. *Mizhnarodnyy standart finansovoyi zvitnosti dlya malykh ta serednykh pidpryyemstv vid 1 sichnya 2013 r.* [International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities. Decree of January 01, 2013]. Available at : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_063 (accessed : 01.05.2020).
16. *Hospodars'kyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 r. no. 436-IV* [The Commercial Code of Ukraine. Decree of January 16, 2003 no. 436-IV]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (accessed : 29.04.2020).
17. Bots'ora L. O. *Finansovyy mekhanizm rozvytku maloho pidpryyemnytstva v Ukraini : avtoref. dys. ... na zlobutnya nauk. stupenya kand. ekon. nauk* : spets. 08.00.08 "Hroshi, finansy i kredyt" [Financial mechanism of small business development in Ukraine. Abstract of a thesis candidate econ. sci. diss. (Ph. D.) 08.00.08 "Money, finance and credit "]. L'viv, 2015. 20 p.
18. Verhovna Rada Ukrainy. *Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrainy «Pro bukhhalters'kyi oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini»*. *Zakon Ukrainy vid 05.10.2017 r. no.2164-VIII* [On amendments to the Law of Ukraine "On accounting and financial reporting in Ukraine". Decree of October 5, 2017 no. 2164-VIII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19> (accessed : 05.05.2020).
19. Dolbnyeva D. Finansova zvitnist' za MSFZ: perevahy ta nedoliky dlya vitchyznyanykh malykh ta serednykh pidpryyemstv [IFRS financial statements: advantages and disadvantages for domestic small and medium enterprises]. *Bukhhalters'kyi oblik, analiz i audyt* [Accounting, analysis and audit]. 2014. no. 2 (54), pp.219-227.
20. Ministerstvo finansiv Ukrainy. *Natsional'ne polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 25 «Sproshchena finansova zvitnist'»*. *Nakaz vid 25.02.2000 r. no. 39* [National Accounting Standard 25 "Simplified financial statements". Decree of February 25, 2000 no.39]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (accessed 05.05.2020).
21. Ministerstvo finansiv Ukrainy. *Pro zatverdzhennya Zmin do deyakykh normatyvno-pravovykh aktiv Ministerstva finansiv Ukrainy z bukhhalters'koho obliku*. *Nakaz vid 31.05.2019 no. 226* [About the statement of Amendments to some regulatory legal acts of the Ministry of Finance of Ukraine on accounting. Decree of May 25, 2019 no.226]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0685-19> (accessed 05.05.2020).
22. *Mizhnarodnyy standart bukhhalters'koho obliku 1 «Podannya finansovoyi zvitnosti» vid 01.01.2012 r.* [International Accounting Standard 1 "Presentation of Financial Statements". Decree of January 01, 2012]. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_013 (accessed 06.05.2020).
23. Ministerstvo finansiv Ukrainy. *Polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 15 «Dokhid»*. *Nakaz vid 29.11.99 r. no. 290* [Regulation (standard) of accounting 15 "Income". Decree of November 29, 1999]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (accessed 28.04.2020).
24. Ministerstvo finansiv Ukrainy. *Polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 16 «Vytraty»*. *Nakaz vid 31.12.99 r. no. 318* [Regulation (standard) of accounting 16 "Costs". Decree of December 31, 1999]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (accessed 29.04.2020).
25. Ministerstvo finansiv Ukrainy. *Pro zatverdzhennya sproshchenoho Planu rakhunkiv bukhhalters'koho obliku*. *Nakaz vid 19.04.01 r. no. 186* [On approval of the simplified Chart of Accounts. Decree of April 19, 2001]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01> (accessed 29.04.2020).
26. Ministerstvo finansiv Ukrainy. *Instruktsiya pro zastosuvannya Planu rakhunkiv bukhhalters'koho obliku aktyviv, kapitalu, zobov'yazan' i hospodars'kykh operatsiy pidpryyemstv i orhanizatsiy*. *Nakaz vid 30.11.99 no. 291* [Instructions for applying the Chart of Accounts for the accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations. Decree of November 30, 1999]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (accessed 05.05.2020).
27. Ministerstvo finansiv Ukrainy. *Polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 31 «Finansovi vytraty»*. *Nakaz vid 28.04.2006 r. no. 415* [Regulation (standard) of accounting 31 "Finance costs". Decree of April 28, 2006]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06> (accessed 05.05.2020).

Надійшла (received) 18.06.2020

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Сиром'ятникова Оксана Валеріївна (Сыром'ятникова Оксана Валериевна, Syromyatnikova Oksana Valeriyivna) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», старший викладач кафедри економічного аналізу та обліку; м. Харків, Україна; ORCID: 0000-0002-6641-1051, e-mail: sova3009@gmail.com